

שאלה: אנו בחודש אדר, בו יש מצוה לקרוא בשבת שלפני פורים פרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק". ומקפידים כולם לבוא ולשמוע קריאה טכסית זאת. גם הנשים עם הטף באים לבית הכנסת כדי לשמוע קריאה רשמית זו. אני שואל: הרי עם עמלק חלף מן העולם מלפני אלפי שנים? מה התועלת לעשות מזה "ענין גדול" עד ימינו אנו?

תשובה: דע לך כי עמלק עוד חי וקיים. אין כוונת התורה עם מסויים זה, אלא כל הצורך לישראל, במשך כל דורותיו. הרב סולובייצ'ק (אביו של הרב יוסף דב סולובייצ'ק, ישיבת הרב יצחק אלחנן) דייק כך מדברי הרמב"ם (פרק חמישי של הלכות מלכים, הלכה ד). כאשר הרמב"ם הודיע על מצות מלחמתנו נגד שבע אומות כנען, סיכם "וכבר אבד זכרם". אבל כשהמשיך להודיע על מלחמת עמלק (בהלכה ה) הרחיב הדיבור "ומצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים וְאֶרְיָבוּ [לשון מארב] כדי לעורר איבתו, שנאמר 'זכור את אשר עשה לך עמלק'. מפי השמועה למדו זכור בפה, לא תשכח בלב. שאסור לשכוח איבתו ושנאתו".

וכאן הרמב"ם לא סיים דברו "וכבר אבד זכרם" כמו שכתב לענין מלחמת כנען. כיון שהרמב"ם היה סופר מעולה ומחושב, היה צריך להשאיר פסקא זו לבסוף, אחרי הלכה ה. למד מזה הרב שעד ימינו אנו יש אנשים שאפשר להגדיר אותם "עמלק" כי הם אינם לוחמים נגדנו מחמת כסף או מה שעשינו להם רע או שום סיבה טבעית. אלא מושרשת בהם שנאת ישראל כעם. ולכן לא כתב בהם "וכבר אבד זכרם".

הגדרה זו, לקרוא בשם "עמלק" כל מי שהוא בא לצורר את ישראל, למרות שלא עשינו לו אף פעם רעה, כבר נאמרה ע"י גאוני קדם. ר' משה קורדוברו (אור יקר, כרך ט' עמ' קעג). וכן "ספר חרדים" (בענין מצות ארץ ישראל) כותב: "וכי היכי דבביאה ראשונה בא עמלק, הכי נמי בקיבוץ גליות, כשרוצים לבוא לארץ ישראל, עמלק מזדמן להם בדרך. וכאשר עינינו רואות היום תמיד. ירא ה' וישפוט".

בנס פורים בענין הריגת 75,000 בני אדם (אסתר ט, טז) כתב מהר"ל (אור חדש, עמ' רא) "כי ישראל כאשר הם בגלות בין העמים, אם יש שונא להם כמו שהם אלו שהם מזרע עמלק האגגי כאשר הוא צורך לישראל, ותמיד הם עומדים לכלות ישראל". ודאי כל 75,000 אלו לא היו צאצאים ישירים של אגג. אלא הם הזדהו אתו בשנאת ישראל ונקראו "עמלק".

וכן כתב רש"ר הירש (מעגלי שנה, עמ' קפט). וכן כתב המלבי"ם (על שמות יז, יד).

לכן בימינו כאשר הטרור הערבי מכה בנו, יש לדעת כי נשמותיהם של הצוררים הם מזרע עמלק, ואין לחוס עליהם ואין לרחם עליהם [וכדברי רמב"ם בהגדרת מצוה זו]. זה ההיפך מהמוסר המעוות של חלק מהחילונים, של חלק מראשי השלטון בישראל, המסרבים להעניש בעונש מוות את הרוצחים. וזה להיפך ממדיניות צה"ל לדון את הפורעים רק לפי כללי המשפט, ובלי לפעול בטרוריסטים כנהוג בעת מלחמה.

סיבת ידם החלשה של החילונים הנ"ל היא מפני שיש בלב כל יהודי חסד וחנינה. מובא שכאשר בן-הדד הארמי הובס בקרב נגד אחאב הרשע, הוא החליט להתרפס לפניו ולבקש חנינה [למרות שבעתיד הוא שב שוב להתקיף את ישראל]. מה אמרו לו יועציו? (ספר מלכים א פרק כ):

(כט) וַיִּחַנוּ אֱלֹהֵי נֹכַח אֱלֹהֵי שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה וַיָּכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אָרַם מֵאֵה אֶלְף רִגְלֵי בַיּוֹם אֶחָד:

(ל) וַיִּגְסּוּ הַנּוֹתָרִים אֶפְקָה אֶל הָעִיר וַתִּפֹּל הַחוּמָה עַל עֹשְׂרִים וְשִׁבְעָה אֶלְף אִישׁ הַנּוֹתָרִים, וּבֶן הַדָּד נָס וַיָּבֹא אֶל הָעִיר חֹדֶר בְּחֹדֶר:

(לא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדָיו: הִנֵּה נָא שְׁמַעֲנוּ **כִּי מַלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי מַלְכֵי חֶסֶד הֵם** נְשִׂימָה נָא שְׂקִים בְּמַתְנֵיהֶם וְחִבְלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם וְנִצַּא אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי יַחֲיֶה אֶת נַפְשָׁךְ:

(לב) וַיַּחְגְּרוּ שְׂקִים בְּמַתְנֵיהֶם וְחִבְלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עֲבָדְךָ בֶּן הַדָּד אָמַר 'תַּחֲיֵי נָא נַפְשִׁי'. וַיֹּאמֶר הָעוֹדֵנוּ חַי? אָחִי הוּא!".

אחאב חטא בזה. כי עת לאהוב ועת לשנוא. "הבא להרגך, השכם להורגו". התורה פקחית. אין מרחמים על הבאים להרוג אותנו. על מעשה שאול המלך שריחם על אגג שהיה שבוי אצלו, במדרש תהלים (מזמור ז) גינו אותו בחריפות: "כל המרחם על אכזרי, סופו להתאכזר על הרחמנים". יד רכה של הממונים על המשפט ועל הצבא, היא שלא כתורה.

יש לנו עסק כאן עם עמלק אכזרי, ההורג גברים נשים וטף. צריכים לחזור לקיים חינוך התורה.